

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДІВ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Перощук З.І.,

к.ю.н., здобувач кафедри фінансового права

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті охарактеризовано загальний і спеціальний фонди бюджетів, що становлять бюджетну систему України, порушено питання стосовно резервного фонду бюджету, Державного фонду регіонального розвитку та цільових фондів.

Ключові слова: бюджет, державний бюджет, місцеві бюджети, фонди, загальний фонд, спеціальний фонд, резервний фонд, Державний фонд регіонального розвитку, цільові фонди.

Перощук З. И. / ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ФОНДОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО И МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ / Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина

В статье охарактеризованы общий и специальный фонды бюджетов, составляющих бюджетную систему Украины, затронут вопрос относительно резервного фонда бюджета, Государственного фонда регионального развития и целевых фондов.

Ключевые слова: бюджет, государственный бюджет, местные бюджеты, фонды, общий фонд, специальный фонд, резервный фонд, Государственный фонд регионального развития, целевые фонды.

Peroshchuk Z. I. / LEGAL PROBLEMS OF REGULATION OF STATE AND LOCAL BUDGETS' FUNDS / Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

This paper describes general and special budget funds included in the budget system of Ukraine, investigates questions about the budget reserve fund, the State Regional Development Fund and trust funds.

General budget (state or local) fund is a system of the budget revenues and expenditures except those belonging to the special fund. General fund represents the source of the financial resources is necessary to implement public and local functions provided by the Government, local authorities of the Autonomous Republic of Crimea and local self-government appropriately.

Special budget (state or local) fund includes the budget revenues provided for a specific purpose, and expenditures made by such revenues (expenditures of the special budget fund are planned in accordance with the specific revenues).

In the article it is suggested: to rename the capital budget (specific feature of local budgets) into the «Development Fund» and to determine it as a separate part of the local budget structure; to bring outside of the state budget its reserve fund; to amend the Budget Code of Ukraine in order to exclude such state budget component as the State Regional Development Fund; to plan the trust funds as a separate component (regardless of special budget fund).

It appears appropriate to change the wording of Article 13 of the Budget Code of Ukraine amending its name and fixing legal norms concerning the state budget can include the general, special, reserve funds and trust funds as well. The local budgets respectively consist of the general, special and reserve funds and also trust funds and development fund.

Key words: budget, state budget, local budgets, funds, general fund, special fund, reserve fund, the State Regional Development Fund, trust funds.

У відповідності до правових норм, бюджети, що становлять бюджетну систему України, складаються з певних фондів. Останні на даному етапі функціонування бюджетної системи потребують прискіпливої правової характеристики, оскільки є основними складовими частинами бюджетів різних рівнів.

В сучасній Україні проблематику бюджетного права досліджували Л.К. Воронова, А.А. Нечай, О.А. Музика-Стефанчук, І.Б. Заверуха, В.Д. Тарангул, В.Д. Чернадчук та інші українські вчені. Водночас питання фондів державного та місцевих бюджетів залишились поза належною увагою, потребують ґрунтовних правових досліджень з метою уникнення існуючих протиріч у правових нормах.

Відповідно до статті 13 Бюджетного кодексу України (далі – БК України) бюджет може складатися із загального та спеціального фондів.

Загальний фонд включає фінансування видатків бюджету за рахунок усіх дохідних надходжень, окрім тих, що призначено для зарахування до спеціального фонду. Загальний фонд бюджету забезпечує фінансування основних функцій і завдань держави, територіальних громад, які дещо узагальнено [1, с. 89; 2, с. 106; 3, с. 152]. Загальний фонд Державного бюджету включає: надходження до Державного бюджету, визначені для забезпечення фінансовими ресурсами загальних витрат і не призначені на конкретну мету, та виплати з Державного бюджету, здійснення яких передбачається за рахунок надходжень до загального фонду Державного бюджету України [4, с. 10].

Спеціальний фонд бюджету передбачає програмно-цільове використання бюджетних коштів за бюджетним призначенням (ст. 2 БК України), яке виступає як повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів БК України, законом про Державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет, що має кількісні та часові обмеження й дозволяє надавати бюджетні асигнування. Бюджетні асигнування ще більше конкретизують мету використання коштів, бо означають повноваження, надане розпоряднику бюджетних коштів, відповідно до бюджетного призначення на взяття бюджетного зобов'язання й здійснення платежів з конкретною метою в процесі виконання бюджету [1, с. 89; 2, с. 106; 3, с. 152-153]. Спеціальний фонд Державного бюджету включає надходження до Державного бюджету на конкретну ціль та виплати з Державного бюджету на спеціальні заходи, які проводяться за рахунок цих надходжень [4, с. 10]. Платежі за рахунок спеціального фонду бюджету здійснюються в межах коштів, що фактично надійшли до цього фонду на відповідну мету [5, с. 54].

Підставою для рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради про створення спеціального фонду у складі місцевого бюджету може бути виключно БК України та закон про Державний бюджет України (ч. 6 ст. 13 БК України) [1].

На нашу думку, загальний та спеціальний фонди доцільно було б охарактеризувати наступним чином.

Загальний фонд бюджету (державного чи місцевого) включає надходження та витрати відповідного бюджету,

крім тих, що належать до спеціального фонду, і забезпечує фінансування функцій держави та місцевих громад, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування.

Надходження загального фонду державного бюджету складають:

- доходи Державного бюджету України, визначені ч. 2 ст. 29 БК України (наприклад, згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» до доходів Державного бюджету України відноситься ще збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства);

- згідно із законом про Державний бюджет України на відповідний рік:

- кошти від повернення кредитів до загального фонду Державного бюджету України;

- кошти від державних внутрішніх та зовнішніх запозичень;

- кошти від приватизації державного майна (включаючи інші надходження, безпосередньо пов'язані з процесом приватизації);

- бюджетні кошти, що повертаються з депозитів;
- кошти від продажу/пред'явлення цінних паперів;
- вільний залишок бюджетних коштів з дотриманням умов, визначених БК України.

Витрати загального фонду державного бюджету складають:

- видатки Державного бюджету України, визначені ст. 87 БК України;

- згідно із законом про Державний бюджет України на відповідний рік:

- кошти, пов'язані з наданням кредитів з бюджету;

- кошти, пов'язані з погашенням боргу;

- бюджетні кошти, що розміщуються на депозитах;

- кошти, пов'язані з придбанням цінних паперів.

Аналогічну структуру загального фонду мають місцеві бюджети.

Доходи місцевих бюджетів визначаються ст.ст. 64, 66, 69 БК України, видатки – ст.ст. 88-91 БК України, всі інші складові частини загального фонду місцевих бюджетів (за виключенням коштів від приватизації державного майна) – рішеннями Верховної Ради Автономної Республіки Крим та відповідних місцевих рад.

До доходів місцевих бюджетів відносяться міжбюджетні трансферти.

Усі витрати загального фонду бюджету здійснюються за рахунок надходжень до загального фонду відповідного бюджету.

Як правило, бюджетні кошти загального фонду не мають цільового спрямування. Хоча у складі видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, між державним бюджетом та місцевими бюджетами передбачаються цільові кошти [7-8], які відповідно до ч. 5 ст. 77 БК України Верховною Радою Автономної Республіки Крим та місцевими радами при затвердженні відповідних місцевих бюджетів повинні враховуватися у повному обсязі (обсяги таких коштів зменшенню не підлягають) [1]. Це є порушенням принципу самостійності бюджетної системи України, згідно з яким самостійність бюджетів забезпечується, окрім іншого, правом відповідних органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України, правом Верховної Ради Автономної Республіки Крим та відповідних місцевих рад самостійно і незалежно одне від одного розглядати та затверджувати відповідні місцеві бюджети. Такі протиріччя юридичних норм доцільно було б усунути.

Спеціальний фонд бюджету (державного чи місцевого) включає надходження до бюджету на конкретну мету та витрати, які здійснюються за рахунок цих надходжень. Інакше

кажучи, витрати спеціального фонду бюджету плануються під конкретні надходження. Для прикладу, у 2013 році кошти, отримані до спеціального фонду Державного бюджету України згідно з відповідними пунктами ч. 3 ст. 15, ч. 3 ст. 29 і ч. 3 ст. 30 БК України спрямовуються на реалізацію програм та заходів, визначених ч. 4 ст. 30 БК України тощо [9].

Надходження спеціального фонду державного бюджету складають:

- доходи Державного бюджету України, визначені ч. 3 ст. 29 БК України, крім тих, що згідно з законом про Державний бюджет України на відповідний рік відносяться до загального фонду. До речі, закон про Державний бюджет України може відносити на відповідний бюджетний період окремі види доходів загального (спеціального) фонду Державного бюджету України або їх частину, які визначені законодавством, до спеціального (загального) фонду Державного бюджету України (ч. 5 ст. 29 БК України);

- доходи Державного бюджету України, визначені законом про Державний бюджет України на відповідний рік;

- кредити (позики), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних програм (проектів) та інші надходження, визначені законом про Державний бюджет України (ч. 3 ст. 15 БК України);

- кошти від повернення кредитів до спеціального фонду Державного бюджету України (ч. 3 ст. 30 БК України);

- бюджетні кошти, що повертаються з депозитів;

- кошти від продажу/пред'явлення цінних паперів.

Витратами спеціального фонду державного бюджету є бюджетні кошти, визначені законом про Державний бюджет України, що спрямовуються на конкретно визначені заходи за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду. Витрати спеціального фонду здійснюються в межах бюджетних коштів, що фактично надійшли до цього фонду.

Дещо іншу структуру спеціального фонду мають місцеві бюджети. Особливістю спеціального фонду місцевих бюджетів є наявність у його складі бюджету розвитку.

Значення терміну «бюджет розвитку» БК України не містить. Стаття 71 БК України визначає лише перелік надходжень та витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів, які здійснюються в межах цього бюджету.

У бюджеті розвитку місцевих бюджетів немає безпосереднього зв'язку «конкретне джерело надходжень – конкретно визначені заходи, що здійснюються за рахунок кожного, окремо взятого, джерела надходжень».

Є певний перелік надходжень бюджету розвитку місцевих бюджетів, які формують їх загальний обсяг та перелік витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів, які складають загальний обсяг таких витрат.

Механізм функціонування бюджету розвитку подібний до механізму функціонування загального фонду бюджету: «загальний обсяг надходжень – загальний обсяг витрат».

У зв'язку з цим, виникає відразу два питання:

- 1) як у структурі спеціального фонду місцевого бюджету може міститися складова частина, яка за своєю сутністю не відповідає фундаментальному принципу існування спеціального фонду – принципу цільового спрямування конкретного джерела надходжень на конкретно визначений захід;

- 2) для чого у спеціальному фонді місцевого бюджету створювати ще один «бюджет», включаючи обсяг його коштів до загального обсягу коштів цього фонду.

Враховуючи, що за своєю суттю бюджет розвитку місцевого бюджету є своєрідним фондом бюджетних коштів, який ціленаправлено формується для реалізації програм соціально-економічного розвитку, логічно було б бюджет розвитку переіменувати на «фонд розвитку», виокремивши його в окрему складову частину структури місцевого бюджету.

Отже, надходження спеціального фонду місцевого бюджету складають:

- доходи місцевих бюджетів, визначені ч. 2 ст. 69 БК України, включаючи міжбюджетні трансферти, передбачені законом про Державний бюджет України на відповідний рік;

- кошти від повернення кредитів, наданих з місцевих бюджетів;

- бюджетні кошти, що повертаються з депозитів.

Подібно до витрат спеціального фонду державного бюджету можна охарактеризувати витрати спеціального фонду місцевого бюджету.

Витратами спеціального фонду місцевого бюджету є бюджетні кошти, передбачені відповідно до законодавства рішенням про місцевий бюджет, на конкретно визначені заходи за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду. Витрати спеціального фонду місцевого бюджету, як і державного, здійснюються в межах бюджетних коштів, що фактично надійшли до цього фонду.

Фонд розвитку місцевого бюджету включає надходження та витрати, визначені ч. 1 та ч. 2 ст. 71 БК України, і являє собою обсяг бюджетних коштів, що спрямовуються на реалізацію програм соціально-економічного розвитку регіонів.

Є питання щодо таких складових частин бюджету як резервний фонд бюджету та Державний фонд регіонального розвитку.

Резервний фонд бюджету формується для здійснення непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проекту бюджету (ч. 1 ст. 24 БК України) [10].

У Державному бюджеті України такий фонд передбачається обов'язково, рішення щодо необхідності створення резервного фонду місцевого бюджету приймає Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідна місцева рада (ч. 5 ст. 24 БК України). Його обсяг не може перевищувати одного відсотка обсягу видатків загального фонду відповідного бюджету (ч. 3 ст. 24 БК України).

На нашу думку, ідеологічно неправильним є створення будь-яких «фондів бюджету» у «фондах бюджету», оскільки в такому разі виникає по суті подвійний рахунок показників бюджетних коштів, що є нелогічним з точки зору економіки та фінансів, та необ'єктивним з точки зору права.

За своєю суттю резервний фонд являє собою видатки на непередбачувані заходи, які здійснюються за рахунок доходів загального фонду бюджету.

Для прикладу, щорічно у розрахункових показниках видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, у відповідності до ч. 4 ст. 94 БК України, передбачаються нерозподілені видатки, які за своєю природою є подібними видаткам резервного фонду. Ці видатки у окремий фонд не виділяються. Після доведення Міністерством фінансів України Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям, виконавчим органам відповідних місцевих рад особливостей складання розрахунків до проектів бюджетів на наступний бюджетний період нерозподілені видатки розподіляються органами місцевої влади під час формування місцевих бюджетів.

Виокремлення у складі загального фонду бюджету ще одного виду видатків на непередбачувані заходи є недоцільним, оскільки в такому разі втрачається ознака цільового їх спрямування, що, у свою чергу, унеможливило визначення напрямів та умов їх використання.

Враховуючи важливість та значення видатків на непередбачувані заходи, пов'язані зокрема з ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціального характеру, запобіганням виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру тощо [10], логічно було б, на нашу думку, ці видатки аку-

мулювати у фонді бюджету (як зараз), але виведеному за межі загального фонду державного бюджету.

Пояснюється така позиція тим, що сама природа фонду (франц. *fond*, англ. *fund*, лат. *fundus* – основа) означає кошти, що нагромаджуються з певною метою [11, с. 946], а отже, сформувати видатки на непередбачувані заходи можливо лише через фонд.

Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 12 січня 2012 року № 4318-VI БК України доповнено статтею 241 «Державний фонд регіонального розвитку». Згідно з ч. 1 цієї статті державний фонд регіонального розвитку створюється у складі загального фонду державного бюджету. При складанні проекту Державного бюджету України та прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди державний фонд регіонального розвитку передбачається в обсязі не менше 1 відсотка прогнозного обсягу доходів загального фонду проекту Державного бюджету України на відповідний бюджетний період [12].

Створення державного фонду регіонального розвитку означає, з одного боку, централізацію бюджетних коштів (здійснення програм та заходів соціально-економічного розвитку регіонів за рахунок доходів загального фонду державного бюджету), з іншого – наявність у державному бюджеті додаткового фінансового ресурсу органам місцевого самоврядування на реалізацію таких програм та заходів.

Однак, наша думка полягає в тому, що потрібно проводити послідовну децентралізацію бюджетних коштів, зміцнювати дохідну частину фонду розвитку місцевих бюджетів, шукаючи нові джерела надходжень, що є можливим виключно після оптимізації бюджетної системи України у бік зменшення місцевих бюджетів.

Згідно із ч. 2 ст. 69 БК України, до надходжень спеціального фонду місцевих бюджетів, окрім інших, належать надходження до цільових фондів, утворених Верховною Радою Автономної Республіки Крим та місцевими радами. Варто зауважити, що норми стосовно надходжень до цільових фондів, утворених органами державної влади, в БК України немає, як і немає норми щодо значення самого терміну «цільові фонди».

В той же час, у класифікації доходів бюджету, затвердженій наказом Міністерства фінансів України від 14 січня 2011 року № 11 «Про бюджетну класифікацію», передбачається ряд кодів, згрупованих під розділом «Цільові фонди» із відповідними найменуваннями зборів та платежів до Пенсійного фонду України, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, інших фондів, а також цільових фондів, утворених Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади; у Тимчасовій класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів (з перехідною таблицею до функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету) – низка кодів із такими найменуваннями як охорона та раціональне використання природних ресурсів, утилізація відходів, ліквідація іншого забруднення навколишнього природного середовища, збереження природно-заповідного фонду, заходи по заповненню водосховищ тощо [13].

Прикладом цільового фонду бюджету може бути Фонд соціального захисту інвалідів, який із року в рік передбачається у законах про Державний бюджет України [9; 14; 15]. Виконується таким чином норма ст. 11 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», згідно з якою бюджет Фонду соціального захисту інвалідів формується, окрім іншого, за рахунок коштів державного бюджету [16]. Приведення інших при-

кладів цільових фондів бюджетів унеможлиблюється їх відсутністю.

Взагалі фонди соціального страхування є позабюджетними. Більше того, як вірно зазначає А.А. Нечай, Пенсійний фонд України як різновид фондів соціального страхування є державним позабюджетним фондом грошових коштів, інші фонди соціального страхування (Фонд соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України) не є державними, оскільки їх кошти не є державною власністю відповідно до законодавства України [17, с. 162-163], а отже не включаються до Державного бюджету України [17, с. 368].

Пенсійному фонду України як державному позабюджетному фонду грошових коштів щорічно у Державному бюджеті України передбачається дотація на виплату пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами, а також кошти на покриття дефіциту Пенсійного фонду України для виплати пенсій [9; 14; 15]; Фонд соціального захисту інвалідів [18] як цільовий бюджетний фонд щорічно формується за рахунок бюджетних коштів державного бюджету і є по суті державною власністю.

Це означає, що норми БК України та відповідні положення бюджетної класифікації є колізійними і потребують певного уточнення.

Цільові фонди є складовими частинами спеціального фонду бюджету. За внутрішньою своєю природою цільові фонди передбачають акумулювання коштів для певної мети і у структурі бюджету є самостійними структурними одиницями.

Знову таки немає необхідності створювати фонди у фонді бюджету. Цільові фонди бюджету потрібно вивести за межі спеціального фонду бюджету, розглядаючи їх як окрему складову частину бюджету.

На нашу думку, для того, щоб уникнути юридичних колізій в області цільових фондів, потрібно останні визнати окремою складовою частиною бюджету будь-якого рівня, визначивши їх як обсяг бюджетних коштів, що формується для здійснення видатків спеціального призначення за рахунок чітко визначених зборів та платежів.

Статтю 13 БК України викласти у такій редакції:

«Стаття 13. Структура бюджетів, що становлять бюджетну систему України

1. Державний бюджет може складатися із загального, спеціального, резервного фондів, а також цільових фондів.

2. Місцевий бюджет може складатися із загального, спеціального та резервного фондів, а також цільових фондів та фонду розвитку».

ЛІТЕРАТУРА

1. Фінансове право : навч. посіб. / [за ред. М. П. Кучерявенка]. – Х. : Право, 2010. – 288 с.
2. Фінансове право України : підручник / [за ред. М. П. Кучерявенка]. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 320 с.
3. Фінансове право України : [навч. посіб.] / [Л. К. Воронова, М. П. Кучерявенко, Н. Ю. Пришва та ін.]. – К. : Правова єдність, 2009. – 395 с.
4. Бандурка О.М. Бюджетне право України : [підручник] / О. М. Бандурка, О. П. Гетьманець. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 152 с.
5. Бабін І. І. Бюджетне право України : [навч. посіб.] / І. І. Бабін. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 296 с.
6. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08 липня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51. – Ст. 572.
7. Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів : Постанова Кабінету Міністрів України від 08 грудня 2010 року № 1149 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 97. – Ст. 3441.
8. Про затвердження Формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним бюджетом та місцевими бюджетами : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2001 року № 1195 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 38. – Ст. 1729.
9. Про Державний бюджет України на 2013 рік : Закон України від 06 грудня 2012 року № 5515-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 5-6. – Ст. 198.
10. Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 415 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 14. – Ст. 734.
11. Словник іншомовних слів : 23000 слів та термінологічних термінів словосполучень / [уклад. Л. О. Пустовіт та ін.] – К. : Довіра, 2000. – 1018 с.
12. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України : Закон України від 12 січня 2012 року № 4318-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 39. – Ст. 464.
13. Про бюджетну класифікацію : Наказ Міністерства фінансів України від 14 січня 2011 року № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
14. Про Державний бюджет України на 2012 рік : Закон України від 22 грудня 2011 року № 4282-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 34-35. – Ст. 414.
15. Про Державний бюджет України на 2011 рік : Закон України від 23 грудня 2010 року № 2857-VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 99/1. – Ст. 3541.
16. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні : Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 21. – Ст. 252.
17. Нечай А. А. Правові проблеми регулювання публічних видатків в державі : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / А. А. Нечай. – К., 2005. – 579 с.
18. Про затвердження Положення про Фонд соціального захисту інвалідів : Наказ Міністерства соціальної політики України від 14 квітня 2011 року № 129 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kadrovik.ua/content/polozhennya-pro-fond-sots-alnogo-zakhistu-nval-d-v>.